Questo libro composto di libretti
trentanove ha un gran valore.
Il suo più gran pregio consiste nella
lettera di Cristoforo Colombo in lingua
Spagnola.
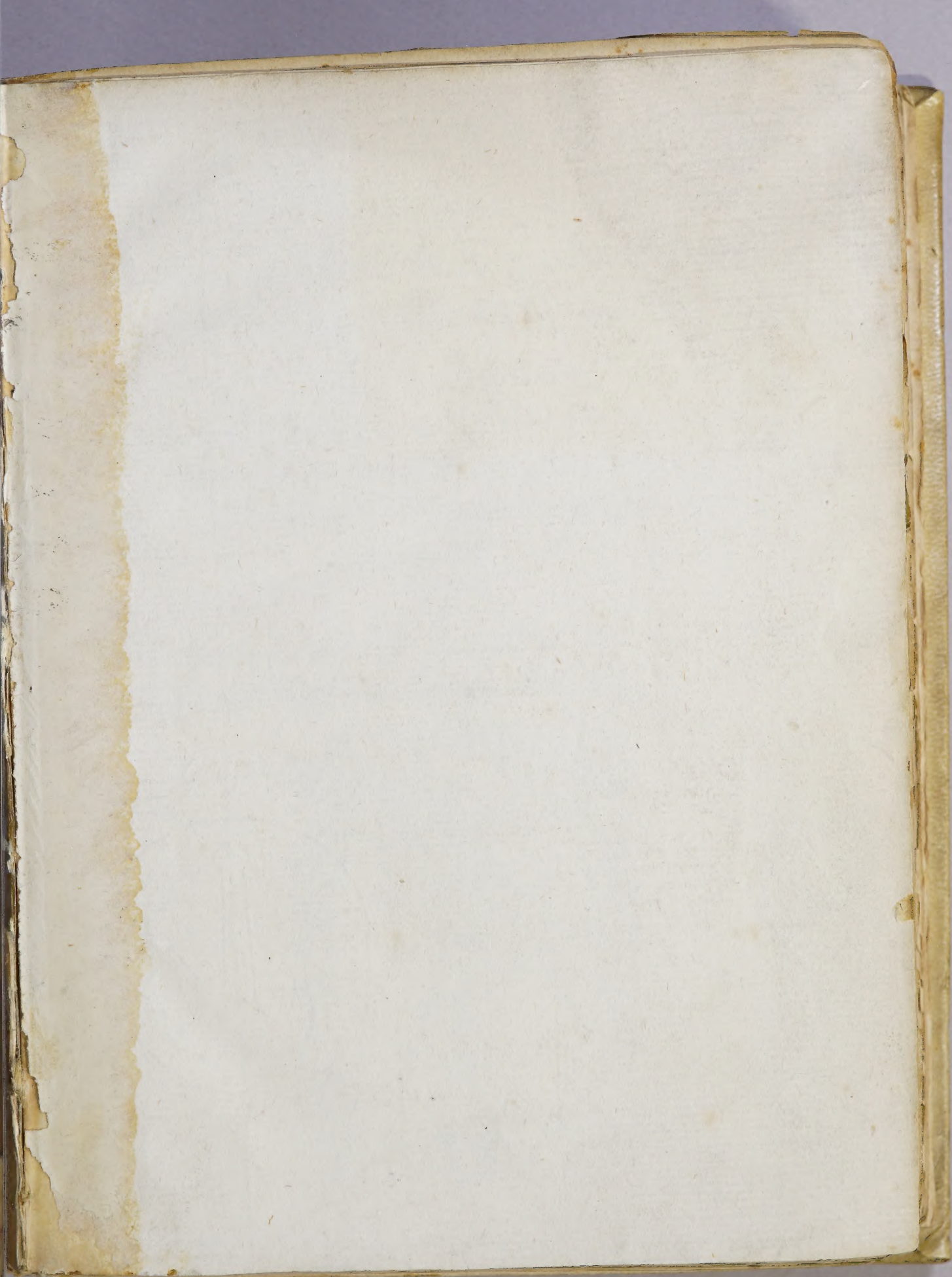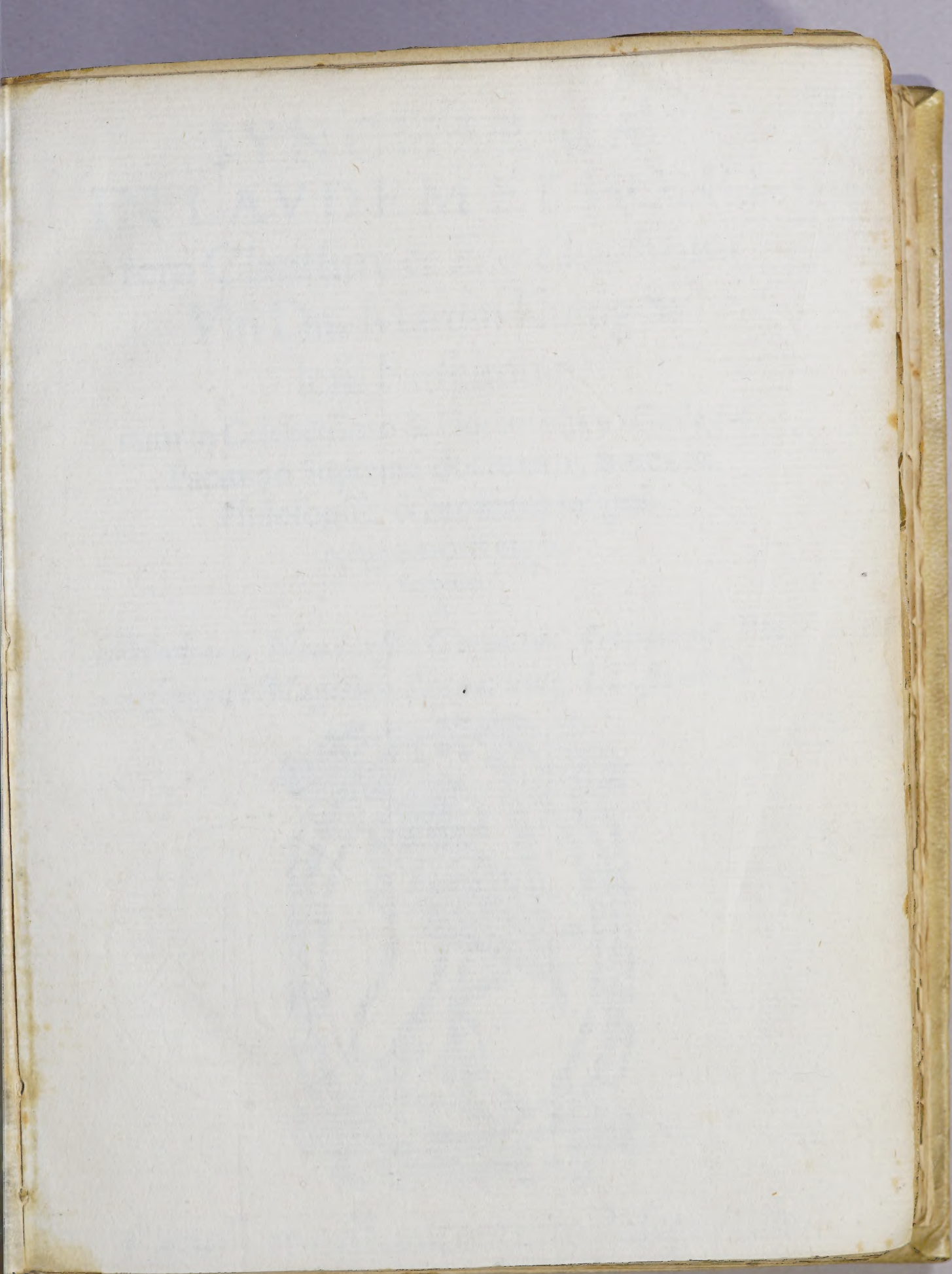
SONETTO VII

DA un Lago altier sù l'Africane arene
Humil ruscello, e taciturno move
Con languidetto piè, fin che ritrove
Largo tesor di più gagliarde vene.

Quindi spronato il corso a l'onde piene,
Precipitoso, impetuoso piove
Su'l nero Delta le speranze nove;
Poi ricco al mar con sette corna viene.

Sì pouero mio stil, che infermo giacque
Dianzi, o Gran Sisto, il valor vostro acceso
Altrui segnar, ma ragionando tacque.

Hor, da Parnaso il nobil volo esteso,
Trascorre a piombo i sacri fonti, e l'acque
Ne l'Ocean de' pregi vostri immenso.

Di Vostra Santità

Humiliss. seruo

Don Giacomo Tiepolo.

AD

ALPHONSVM MORANDVM

SIMONIS OGERII

CARMEN.
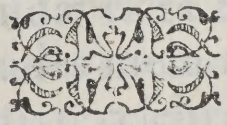
VERONÆ,

Apud Hieronymum Discipulum, & Fratres. 1584.
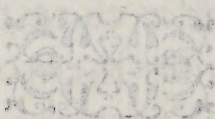
AD ALPHONSVM MORANDVM.

QVAM vellem Pataræ gelidis Alphonse sub antris
Mæonidæ clara te resonare tuba.
Atque tuas alta laudes memorare Camœna,
Et Phœbo dignis te celebrare modis.
Sed me deficiunt vires, & sæpe vocatus
Destituit votum pulcher Apollo meum.
Non mihi Pieria decorantur tempora lauro,
Non mihi Castalijs labra rigantur aquis:
Nec licet Aonia nobis recubare sub vmbra,
Doctaq; Mæoniæ tangere fila lyræ.
Inuidere mihi Dircęos fata liquores,
Castaliasq; vmbras, Pieriosq; lares.
Sed licet à Cyrrha nobis hæc cuncta venirent,
Taliaq; ora mihi Calliopea daret;
Qualia vatis erant, quem nasci argenteus olim
Mincius ad lymphas vidit oloriferas:
Aut quem Smyrna refert, sacrata ad flumina natũ
Materna dictum voce Melesigenem;
Tempore non possem tñ hoc contendere in altos
Aoniæ montes, Pieriasq; domos;

Dulciaq; Orphęis coniungere carmina plectris;
Et magno laudes ore sonare tuas.
Impedior curis, quæ me sine fine fatigant,
Nec tacita somnos carpere nocte sinunt.
Et semper lacrimis vultus, atque ora rigantur,
Et timor assiduo corda tremore quatit.
Mille mihi causæ luctus præbentur acerbi;
Et cor iure meum sollicitudo premit.
Mars ferus, heu nimiùm, Morinis insanit in aruis;
Et patriam bello iam tria lustra petunt.
Non tot Adrastęo passa est sub milite quondam,
Vrbs Eteoclęis proxima verticibus:
Nec Menelaęo duo lustra obsessa Gradiuo
Tandem Dulichio Pergama capta dolo:
Quot mala perpetitur circumdata patria tellus
E'stygio missis flumine militibus.
Hic pro Pierio cantu, & testudine læta
Attonita reboant tympana pulsa manu:
Et tuba terribili sonitu ciet aspera bella,
Et valida dextra tela vibrare monet:
Et rabies densos morientum calcat aceruos,
Fluminaq; insolito tincta cruore rubent.
Oppidaq; in cineres redigit Vulcanius ardor,
Et violat Dryadum dira securis opes.
Nec patitur segetes hostis violentia campis
Surgere, nec Bacchum munera læta dare.
Hic pater insidias nato parat, ille parenti,
Et rigido soceros appetit ense gener.

Mutuaq́; aduerſi currunt in prælia fratres,
Nec ius ante oculos proximitatis habent.
Et laniat crines natorum ob funera mater,
Et luget fratrum triſtia fata ſoror.
Ereptoſq́; ſibi coniunx pia deflet amores,
Et queritur cęſum filia mœſta patrem.
Faſq́;, nefaſq́; ſimul miſcentur, & omnia magno
Cum fremitu in peius, cęde furente, ruunt.
Speſq́; abijt pacis, nec fœdera Belgica curat
Terra, ſed aſſiduo Martis amore flagrat.
An ſuperent, dubium, fratres, dulceſq; ſoror es,
Et pater, & qua nil mater amabilius:
Forſitan hos acies, inimicus & hauſerit ignis,
Et dantur rapidis præda, cibuſq; feris.
Quiq; parentis erant, ita belli lege volente,
Militibus tinctis cęde coluntur agri.
Aut ſi viuit adhuc pater, & dulciſſima mater,
Necdum regna colunt, quæ Libitina tenet;
Coguntur victus inopem traducere vitam,
Et dura in cana tempora ferre coma.
Qui modò felices gemmis, auroq; bibebant;
Atq; quieſcebant Attalico in thalamo.
Aut præbent dextram ferro, duriſq; cathenis,
Obſcœnoq; loco, carceribuſq; iacent.
Forſitan & rapidus patriam ſuccenderit ignis,
Vrbemq; Audomari nigra fauilla tegat.
Quòd delira ſequi Caluini dogmata ſemper
Abnuerit, priſcæ relligionis amans.

Has inter curas, & tristia fata meorum,
Possem Castaliæ plectra ferire lyræ?
Atq animum ad lætos mœstum cõuertere cantus,
Claraq; Mæonio facta referre sono?
Pierides nolunt luctus, nec cantat Aëdon,
Cùm Boreas gelido frigore nectit aquas.
Nec Thetidis natum mœstus cecinisset Homerus,
Mestitia Aonios impediente sonos.
Nec Maro Caietę fortem celebrasset alumnum,
Lętitia Andinam non comitante lyram.
Sed nunquam Aonides, citharaq; insignis Apollo,
Cimmerion tenebras te sepelire sinent.
Vatibus eximios cantus, & plectra sonora,
Quæ te concelebtent semper in orbe dadunt.
Non tibi præcipuè deerunt facunda CERVTI,
Proxima Mæonijs carmina carminibus.
Ille satisfaciet votis ex omnibus vnus,
Et, quod lætor, habet, quæ mihi fata negant.
Huic blandæ adspirant auræ, Zephyriq; secundi,
Et dant fatilegæ candida fila Deæ.
Nilq; sonum citharæ, vocaliaque impedit ora;
Doctaq; sollicito corda dolore vacant.
Hunc, si quenquã alium Phębus, Phębiq; sorores,
Omniaq; Aonij numina montis amant.
Exornantq; caput lauro Parnasside, dantq;,
Cum vult, Castalia tingere guttur aqua.
Quoslibet hic fundit versus, & voce canora
Heroas magnos, fortiaq; arma sonat.

Huic igitur curæ tua factis inclyta virtus
Semper erit, miro iam referenda sono.
Dignus es Aonia Federici voce Morande,
Quaq; nihil possit dulcius esse lyra.
Stemma tibi antiquũ, & generosum nomẽ auorũ,
Et clara insigni nobilitate domus;
Digna vel Odrysio sceptro, Medaq; tiara,
Et multis species regna tenere locis.
Sunt ampli reditus, & opes, & prædia multa,
Et tercenteno vomere findis humum.
Sunt quoq; diuersis tibi multa palatia terris,
Aedesq; eximiæ, conspicuiq; lares.
Sed tibi præcipuè magni intra mœnia Brenni,
Aspicitur multo structa labore domus.
Qua nihil in toto formosius orbe videtur,
Atque fides huius lumina vocis erunt.
Hæc virides ripas, & amęnos prospicit agros,
Et Leonardęum, culmina sancta, iugum.
Et cœlo blando, & felici cingitur aura,
Et strepitu, & vulgo prætereunte caret.
Porticibus multis, multis decorata columnis,
Omnia, quò vertis lumina, lumen erunt.
Hic multi thalami, quos non errauerit vllus,
Lemnicolam dicat qui fabricasse Deum:
In quibus aspicias varijs aulæa figuris,
Quæ fecit filis Belgica dextra suis.
Regalesq; toros, & conopęa micanti
Fulgore, & Phrygia stragula picta manu.

Et nitidas pario ductas de marmore mensas,
Et statuas, quales Pigmalionis erant.
Multaq; diuersis animalia reddita formis,
Quæ quis Apelleo facta labore putet.
Auratasq; trabes, iunctas laquearibus aureis,
Aeratasq; fores, marmoreumq; solum.
Sunt libri egregij, & rari, Phœboq; dicatum
Musęum, quo nil doctius esse potest.
Est & sydereo regi, superisq; sacellum
Sacratum, fiunt quo sua sacra Deo.
Hic resonant citharæ, quęq; instrumenta mouētur
Omnia odoratæ vertice in Aoniæ.
Has ædes ita magnificas, & Cæsare dignas,
Cum geminis hortis fertilis ambit ager.
Et murus fures auidos altissimus arcet,
Nec fas iniusta carpere poma manu.
Illis Alcinoi cedant, & Adonidos horti,
Et nitidæ Hesperidum quos coluere manus.
Et quos historiæ princeps Sallustius: & quos
Exquilio extruxit vertice Thuscus eques.
Tales Elysios coniunx Plutonia campos,
Ad tristes raptus, mite leuamen, habet.
Hos fouet assiduè Chloris, pulcherq; maritus,
Et semper tepido mulcet, alitque sono.
Et crebrò inuisit formas Vertumnus in omnes
Aptus, & à pomis, quæ Dea nomen habet.
Atq; Athesis nunquam patitur fluuialibus vndis
Ferre sitim, quamuis Sirius vrat humum.

Arte rotæ, & longis educta canalibus, amne
E gelido, hortensem mitigat vnda sitim.
Hic si quis varios fructus, floresq; requirat,
Nil desiderio cernet abesse suo.
Hic pyrus, & malus, quæ plurima fertur in ora
Nasci punicea, Sidonioq; solo.
Et pomus, gratos ex se quæ mittit odores,
Et fœtu nitido lumina nostra capit.
Et quæ Lothophagis arbor gratissima, fertur,
Non Ithacis etiam displicuisse viris.
Et dulces ficus, & castæ bacca Mineruæ,
Et quam Lucullus de Cerasunte tulit.
Quamq; Pelasgiadas Xerses portauit in oras,
Hanc ratus Inachijs esse venena viris.
Et fragiles coryli, quas rustica Phyllis amabat,
Et quæ puniceo corna colore rubent.
Atq; huc Minoa portata Cydonia ab ora,
Nymphaq;, Demophoon, quæ tuus ignis erat.
Et sacri Idaliæ fructus, & cerea pruna,
Et quæ Pirameo poma cruore madent.
Illaq;, quam nobis bellatrix Media misit
Arbor, quæ viridi semper honore nitet.
Et gestat totum flores, vel poma per annum,
Poma, Cythereus qualia gignit ager.
Qualiaq; Atlantis nitido seruabat in horto,
In somnos dulces nescius ire Draco.
Quæ possent rapidæ Schœnëidos ora morari,
Et propè victores iam retinere pedes.

Discordesq; Deas facere, atque accersere cursus
Dardanium Paridem, iudiciumq; nouum.
Pampineas gerit hic etiam pulcherrima frondes
Vinea, quæ domino pocula læta ferunt;
Queis vina assurgant, & humo nascentia Ibera,
Et iuxta ripas, bellice Rhene, tuas.
Quæq; Bibractis alunt campi, Lesbosq;, Chiosq;,
Grataq; thyrsigero terra Falerna Deo.
Non alia esse putem cœlestis pocula mensæ,
Quæ miscet Phrygia raptus ab arce puer.
Sed quid ad Adriacũ vertor mare? quotq; ferãtur
Enumero fluctus, cùm mouet Auster aquas?
Omnes hic fructus, quos pomifer aspicit annus,
Cùm Phœbo iuncta est pendula libra, nitent.
Flaua Ceres grauidas etiam hic ostendit aristas,
Nec parua agrestes munera Hamadryades.
At parte ex alia flores rutilare videbis,
Quot tellus fundit Dædala, vere nouo.
Hic puer Oebalius, quem disco Phœbus Apollo
Extinctum, in florem vertit odoriferum:
Narcissusq; suæ faciei stultus amator,
Et Crocos, & Smilax, & Melilotos adest:
Et Clytie, nimio Phębi quæ flagrat amore;
Et versa ad Solem lumina semper habet.
Liliaq; & Cyani, & Calthæ, noctiq; papauer
Sacratum, & niueæ, purpureæq; rosæ. (bram
Et Thyma, Rosq; maris, casiæq;, & amaracus, vm-
Mollem Dardanio quæ daret Ascanio.

Inter quos miro Gelsomineus odore
Flos superat pennas candide Cycne tuas.
Et plures alij, qui sunt sine nomine flores,
Hospitis externi quos tibi misit amor.
Quicquid enim miri peregrino nascitur orbe,
Cernitur in tectis vir generose tuis.
Adde voluminibus topiaria flexa decoris,
Naturæq; manus quæ dedit artificum.
Sunt etiam hic leuibus tophis, & pumice textæ
Speluncæ, medijs quæ feriuntur aquis.
Hic volucres varios cantus iaculantur ad auras,
Dulciaq; arguta carmina voce sonant.
Quæq; volant cauea, male grato carcere clausæ,
Quæq; suis pedibus ramea tecta premunt.
Cornipedesq; feri stabulis pascuntur in altis,
Qui Boreæ possent cursibus esse pares.
Suntq; canes, auidis teneant qui dentibus aprum,
Suntq;, sui gressum qui comitentur heri.
Accipitresq; altum tolluntur in aëra iussi,
Et referunt domino, quas cupiebat, aues.
Hic & apes variæ flauentia castra frequentant,
Et gemit in tectis multa columba suis.
Et cupidos etiam vultus leporaria pascunt,
Resq; aliæ, longum quas memorare foret.
Hic nunquã offendunt æstus, viridãtibus vmbris
Tutus es à Phœbo, sydereoq; cane.
Icarias etiam flammas, acremque leonem
Auertit folijs pergula lata suis.

Nec virides desunt hyberno tempore rami,
Hic lauri assiduè, iuniperiq; virent.
Et gratæ pinus Cybelæ, grataeq; cupressi
Syluano, & frondes citrea semper habent.
Quæq; solent ederæ grauidis errare corymbis,
Huc illuc, muros fronde virente tegunt.
Non alios, credam, vates optare recessus,
In quibus ad citharam carmina blanda canant.
Nec fallor, veniunt huc læta fronte camœnæ,
Et celebrant istos, vt sua tecta, lares.
Et nitidos fontes Aganippidos Hippocrenes,
Et mutant alacres his Helicona locis.
Iam verò, quis non ęquet celestibus astris
Ornamenta animi, clare Morande, tui?
Quid dolus, ignoras, fucumq;, virosq; bilingues,
Odisti vt mortem, Tartareasq; domos.
Hoc animo fuit Aeacides, Chironis alumnus,
Legatis verè narrat vt ipse tribus.
Quique draconigenæ princeps clarissimus vrbis
Sępe Terapnęo sanguine tinxit humum.
Cùm populum affaris, blandæ dulcedine linguæ,
Et lepido turbam, quò lubet, ore trahis.
Sic Nestor quondam populū capiebat Achiuum,
Bellantem ad portas Tros animose tuas.
Rexq; Ithacæ Alcinoū, Phęacū in gente renarrans,
Quæ tolerasset humo, quæ tolerasset aqua.
Os nulli lędis, nulli conuitia dicis,
Cor tibi syncerum, candidiusq; niue est.

Ergà omnes blandus, præſertim comis in illos,
Qui ſacra Parnaſſi, Pierideſq; colunt,
Horum colloquijs, & conſuetudine gaudes;
Et ſine laurigero non potes eſſe choro.
Talis erat Clarios in vates Lydius ille
Męcenas, genti numen Apollineæ.
Talis & Auguſtus, talis fortiſſimus heros,
Qui Magni toto nomen ab orbe refert.
Lucullo certas menſæ ſplendore, tuiſq;
In cœnis ſemper fercula lauta iacent.
Poculaq; effulgent auro, gemmiſq; coruſcant;
Et grauis argenti lumina diſcus habet.
Pacis opus laudas, ſed cùm fera bella geruntur,
Et Mars armiſonos ad iuga cogit equos;
Vel pedes auderes quemuis tentare cruento
Mucrone, & vires tendere in Herculeas;
Vel medias eques in turmas procurrere, quamuis
Contra te magnus Caſtoris iret equus.
Si quis te imploret, fortuna oppreſſus iniqua,
Quam petijt, ferri mox ſibi cernit opem.
O' quàm ſæpe pater Zeno ſuccurrere egenis
Te videt, & loculos his aperire tuos;
Sed tum præcipuè id vidit ſanctiſſimus heros,
Cùm tetigit miſeras peſtis acerba domos.
His tunc non Cereris fruges, non vina deeſſe
Paſſus es, & quicquid corpora tabe leuat.
Hos inuiſebas, atq; hortabaris amicè,
Fortiter vt vellent tempora dura pati.

Ponebasq; tuam certa in discrimina vitam;
Hoc studio gemitus, pauperiemq; leuas.
Millia multa hominum rapuisti è faucibus Orci,
Quos iàm Persephone dixerat esse suos.
Teq; ideo & Pluton, Plutonisq; horrida coniunx,
Et chorus infernæ pallidus odit aquæ.
Et te si possent Stygij Phlegethontis ad vndam
Attraherent, rabies Tartara talis habet.
Sed te Palladia semper teget ægide cœlum,
Compescetq; Orcum, Cerbereasq; minas.
Teq; diu incolumem turbæ seruabit egenæ,
Quæ sine te nitidos non videt ire dies.
Has tibi natura dotes contingere scimus,
Et data natali prospera signa tuo.
Solertemq; Deæ fecerunt fata regentes,
Et Cyllenęi sidera clara Dei:
Sed tamen & studio, & cura tibi multa parata,
Auctaq; sunt etiam multa labore tuo:
Solertemq; magis fecit, lustrasset tot vrbes;
Totq; freta audaci transiluisse rate.
Et varios hominum mores, habitusq; notasse,
Et quicquid pulchri barbarus orbis habet.
Non etenim validis contentus gentibus auctam
Vidisse Italiam, Romuleosq; lares:
Externas etiam voluisti inuisere gentes,
Et terras, alio quæ Phaëtonte calent.
Et perlustrasti quas Dalmata possidet vrbes,
Diues & Epirus, diues & Æmathia:

Et Thracum populos, Byzantiaq; æquora, & arces
Turcarum validas, imperijq; domum.
Quin etiam musis celebratos Hectoris amnes
Vidisti, & veterem Laömedontis humum.
Numine cœlesti tutus quas tendis in oras,
Seu pedibus terras, seu rate tangis aquas.
Nunquã Pallas abest, sed amanti semper adhęret,
Nam præter superos hæc tibi Diua fauet.
Et veluti quondam solertem fouit Vlyssem,
Cùm gereret Phrygio bella cruenta solo:
Cumq; procellosæ premeretur fluctibus vndæ,
Dulichium repetens, Neritiasq; domos:
Sic tibi, cumq; domi resides, & respicis vndas,
Quas Athesis Nymphas ducit ad Adriacas:
Cumq́; petis varias gentes, atque æquora sulcas,
Semper adest votis Pallas amica tuis.
Hęc, & plura graui memorabit voce CERVTVS;
Quoq; decet laudes concinet ore tuas.
Tu tñ ò ALPHONSE animum, studiúq; Simonis
In te propensum, consule, quæso, boni.
Te celebrare cupit, cantuq́; ad sidera ferre,
Sed cœptis obstant cura, dolorq́; meis.
Nec datur Aonidum per amęnos currere campos,
Sacraq́; Pieridum terra negata mihi est.

FINIS.